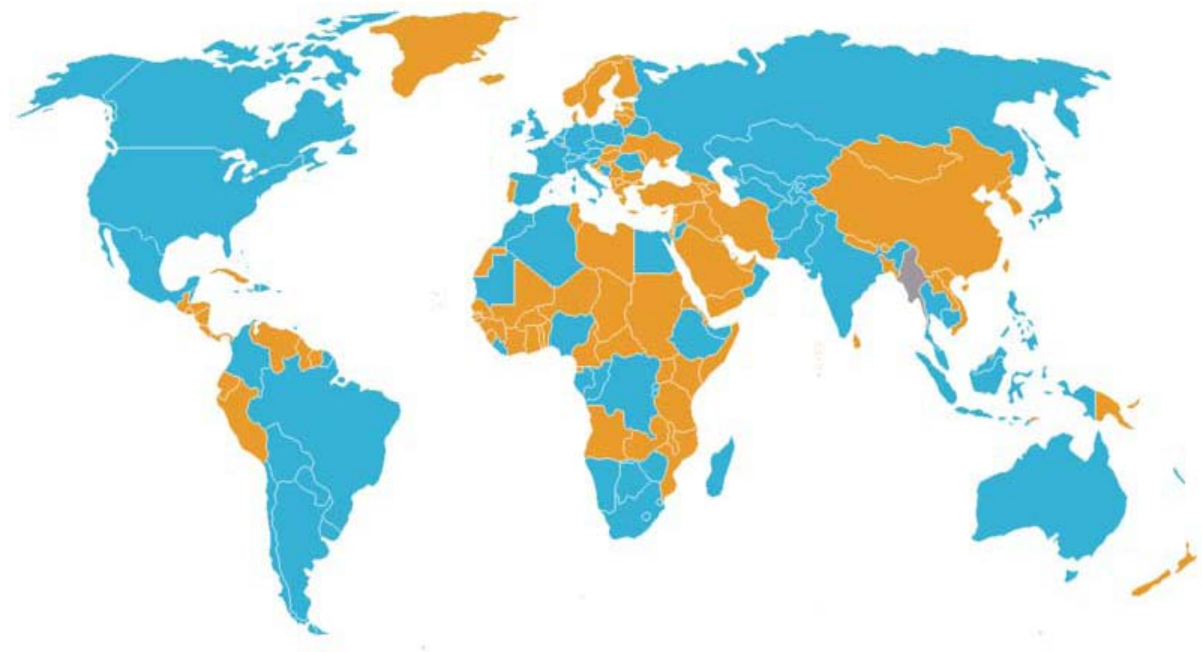


## 1. UVOD

U svakoj demokratskoj državi parlament je predstavničko tijelo koje narodu omogućava da, preko svojih predstavnika, donosi odluke o najvažnijim društvenim i političkim pitanjima. On je prema sistemu podjele vlasti tijelo koje donosi zakone, što čini njegovu osnovnu djelatnost. Ustavnopolitički sistemi velike većine savremenih država poznaju predstavnička tijela koja imaju dosta sličnosti, a koja se opet razlikuju, između ostalog i po samom nazivu. Tako imamo različite nazive za predstavnička tijela kao što su: parlament, skupština, kongres, vijeće, sabor, дума, barlaman, cortes, sobranje, zbor, kneset, sejm, rada, storting itd. Međutim, kao sinonim za sva predstavnička tijela ustalio se naziv parlament (lat. *parlare-govoriti*).

Nacionalne legislature se osim po nazivu razlikuju i po funkcijama, unutrašnjem ustrojstvu i procedurama i konačno po strukturi. U ovom diplomskom radu pažnju sam posvetio strukturi parlamenta. Prema strukturi parlament se može podijeliti na jednodomne, dvodomne, višedomne. Ranije su se zakonodavno-predstavnička tijela najčešće sastojala od dvaju ili više domova, što je bio odraz staleške podjele određenog političkog entiteta (monarhije, republike, srednjovjekovnoga grada-države). Širenjem biračkog prava i jačanjem demokratije broj se domova u parlamentima smanjivao, pa tako danas imamo uglavnom jednodomne i dvodomne parlamente.

Prema podacima Interparlamentarne unije (Inter-Parliamentary Union), međunarodne organizacije koja okuplja parlamente (predstavnička tijela, legislature) suverenih država, trenutno u svijetu postoji 187 parlamenata od kojih je 112 jednodomnih, a 75 je dvodomnih. To je prikazano na sljedećoj slici.



Slika 1. Parlamenti u svijetu po broju domova: plavo označene države imaju dvodomne, a žuto označene države imaju jednodomne parlamente<sup>1</sup>.

<sup>1</sup> <http://sh.wikipedia.org/wiki/Parlament>

Redni broj	Država	Parlament	Redni broj	Država	Parlament
1.	Albanija	jednodomni	29.	Austrija	dvodomni
2.	Azerbejdžan	jednodomni	30.	Bjelorusija	dvodomni
3.	Bugarska	jednodomni	31.	Belgija	dvodomni
4.	Crna Gora	jednodomni	32.	BiH	dvodomni
5.	Gruzija	jednodomni	33.	Češka	dvodomni
6.	Danska	jednodomni	34.	Francuska	dvodomni
7.	Estonija	jednodomni	35.	Irska	dvodomni
8.	Finska	jednodomni	36.	Italija	dvodomni
9.	Grčka	jednodomni	37.	Njemačka	dvodomni
10.	Hrvatska	jednodomni	38.	Poljska	dvodomni
11.	Island	jednodomni	39.	Rumunija	dvodomni
12.	Jermenija	jednodomni	40.	Rusija	dvodomni
13.	Kipar	jednodomni	41.	Slovenija	dvodomni
14.	Letonija	jednodomni	42.	Španija	dvodomni
15.	Lihtenštajn	jednodomni	43.	Švicarska	dvodomni
16.	Litvanija	jednodomni	44.	V. Britanija	dvodomni
17.	Luksemburg	jednodomni	45.	Holandija	dvodomni
18.	Malta	jednodomni			
19.	Moldavija	jednodomni			
20.	Mađarska	jednodomni			
21.	Makedonija	jednodomni			
22.	Norveška	jednodomni			
23.	Portugalija	jednodomni			
24.	Srbija	jednodomni			
25.	Slovačka	jednodomni			
26.	Švedska	jednodomni			
27.	Turska	jednodomni			
28.	Ukrajina	jednodomni			

Tabela 1. Jednodomni i dvodomni parlamenti u Evropi

Tema ovog rada je dvodomni parlament. Dvodomnost se još naziva i bikameralizam. Dvodomni parlamenti su parlamenti koji se, kao i što sama riječ kaže sastoji od dva doma. Dalje u radu će biti detaljnije opisano sam nastanak ove vrste parlamenta, podjela na domove, uloga oba doma, odnos između dva doma, prednosti i nedostaci dvodomnosti, prelazak s jednodomnosti na dvodomnost i obrnuto, a na kraju i primjeri država koje su usvojile dvodomni parlamentarni sistem, među kojima je i Bosna i Hercegovina.

Na kraju ovog uvoda bih dodao da osim razlika, koje sam dosad naveo, između predstavničkih tijela savremenih država, postoje i mnoge sličnosti. To su po pravilu kolektivna tijela koja obavljaju zakonodavnu funkciju i u svom radu slijede slične procedure,

koje svoj izvor imaju u procedurama oblikovanim najprije u britanskom, a zatim u američkom parlamentu. Jedna od zajedničkih karakteristika britanskog i američkog parlamenta jest upravo njihova dvodomna struktura, parlament u Engleskoj čine Donji dom ( House of Commons) i Gornji dom ( House of Lords), a u SAD-u čine Predstavnički dom ( House of Representatives) i Senat. Dvodomni parlament ima i Francuska – prvi dom je Nacionalna skupština ( Asemblée nationale), a drugi Senat (Senate).

Međutim, dvodomnu strukturu parlamenta nisu prihvatile sve države. Naprotiv, većina parlamentarnih sistema je izabrala jednodomni parlament. Dvodomni parlament je najčešće slučaj u državama sa federalnim uređenjem, ali nije rijetka pojava da i u unitarnim državama postoji drugi dom. Sve to i još mnogo više slijedi u daljem radu.